

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи _____ О. Б. Жильцов
" _____ 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.3.2. ПНП ІСТОРІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

напрямок підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта»
Педагогічний інститут

Київ – 2016 рік

УДК
ББК

Історія дошкільної педагогіки роб. навч. прог. [для студентів напряму підготовки 6.010101 "Дошкільна освіта"] / уклад. А.Д.Січкара. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015.

Розробники:

Антипін Євген Борисович, старший викладач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
Січкара Алла Дмитрівна, канд. пед. наук, старший викладач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол № 2 від 07 вересня 2016 року

Завідувач кафедри педагогіки та психології

 Г. І. Іванюк

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

 М.А.Машовець

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань <i>0101 Педагогічна освіта</i>	Нормативна	
	Напрямок підготовки <i>6.010101 Дошкільна освіта</i>		
Модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): вихователь дошкільного навчального закладу	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	
Загальна кількість годин – 108 год.		Семестр	
	7-й		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>«бакалавр»</i>	Лекції	
		16 год.	
		Семінарські	
		12 год.	
		Самостійна робота	
		40 год.	
		Модульний контроль	
		4 год.	
Семестровий контроль			
36 год.			
Вид контролю: Іспит			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Історія дошкільної педагогіки» – формування у студентів наряду з підготовкою 6.010101 “Дошкільна освіта” ОКР “бакалавр” професійної компетентності щодо актуалізації та впровадження в практику сучасного дошкільного виховання позитивного досвіду педагогів минулого.

Завдання дисципліни:

- 1) формування у студентів системи поглядів на історію педагогічної думки і освіти, громадського дошкільного виховання в Україні, зарубіжних країнах;
- 2) формування здатності до об’єктивного аналізу історико-педагогічних явищ, окремих педагогічних систем;
- 3) розвиток уміння педагогічного прогнозування, самостійності та критичності мислення;
- 4) виховання у студентів почуття патріотизму, пошани до педагогічної спадщини свого і інших народів; усвідомлення значимості педагогіки в розвитку суспільства, ролі обраної професії і власного професіоналізму у вихованні підростаючого покоління.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- тенденції й закономірності розвитку дошкільної педагогіки в різні історичні епохи;
- розвиток педагогічної думки в педагогічних системах класиків зарубіжної та вітчизняної дошкільної педагогіки;
- надбання світової педагогічної думки та педагогічних традицій суспільного дошкільного виховання в Україні;
- сучасний стан розвитку педагогічної думки й суспільного дошкільного виховання в провідних зарубіжних країнах та Україні;

вміти:

- оперувати педагогічними категоріями та розуміти їх генезис;
- систематизувати та аналізувати процес розвитку історико-педагогічних явищ;
- виявляти типові і загальні тенденції у розвитку вітчизняної і зарубіжної освітянської справи та фактори, які стимулювали і спрямовували її розвиток;
- інтегрувати найбільш значні досягнення педагогічної думки в практику сучасного дошкільного навчального закладу;
- об’єктивно оцінювати та критично ставитись до явищ та думок, які на даний час є обмеженими чи застарілими, не актуальними в нових умовах.

Курс «Історія дошкільної педагогіки» тісно пов’язаний з такими дисциплінами як «Історія педагогіки», «Загальна педагогіка», «Дошкільна педагогіка». Знання і уміння, набуті студентами в процесі вивчення вищезазначених дисциплін, дозволяють їм певну частину матеріалу опанувати самостійно.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ І ІСТОРІЯ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА РОСІЙСЬКОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Предмет і завдання історії педагогіки. Виховання у первісному, рабовласницькому суспільстві та епоху середньовіччя.

Предмет, завдання, джерела історії дошкільної педагогіки, її зв'язок з іншими науками.

Характер, зміст, і організація виховання в умовах первісного суспільства.

Своєрідність організації змісту і методів виховання в стародавніх державах Сходу (Єгипет, Індія, Китай та ін.). Спартанська та Афінська системи виховання. Сімейне і суспільне виховання в Стародавньому Римі. Давньогрецькі філософи (Платон, Демокрит, Арістотель) про виховання дітей дошкільного віку.

Освіта в період еллінізму. М.Ф.Квінтіліан про природовідповідне виховання, проблеми сімейного та суспільного виховання.

Система виховання в країнах Західної Європи в умовах феодального ладу: церковне (духовне) виховання, лицарське виховання. Виховання дітей дошкільного віку в сім'ї, у притулках для бідних.

Тема 2. Педагогічні погляди англійських і французьких просвітителів на виховання дітей дошкільного віку (XVII–XVIII століття).

Педагогічна теорія Джона Локка. Погляди на виховання дітей з раннього віку, на гру, іграшку, працю. Джон Локк про фізичне, моральне, розумове виховання.

К.А.Гельвецій про фактори розвитку особистості: рівність здібностей, роль суспільного середовища і виховання в розвитку дітей. Ж.-Ж. Руссо про природне і вільне виховання. Періодизація дитинства, зміст виховання за періодами. Погляди Ж.-Ж. Руссо на фізичне, моральне, трудове, сенсорне і розумове виховання. Проблема сімейного й суспільного виховання.

Тема 3. Розвиток педагогічної думки і суспільне дошкільне виховання дітей у Західній Європі в XIX–XX століття.

Педагогічна діяльність і теорія Йоганна-Генріха Песталоцці. «Книга для матері» Й.-Г.Песталоцці, її значення у розробці програми розвитку дитини.

Р.Оуен – засновник теорії суспільного дошкільного виховання. Р.Оуен про фізичне, моральне, розумове виховання дітей. Заклади для маленьких дітей у Нью-Ленарку. Вимоги до особистості виховательки.

Педагогічна теорія і практика дошкільного виховання Ф. Фребеля. Розвиток Ф.Фребелем теорії суспільного дошкільного виховання. Ф.Фребель – організатор перших дитячих садків у Німеччині. «Дарунки» для дітей Фребеля. Підготовка виховательок (садівниць). Педагогічна система Марії Монтесорі. Теорія самовиховання і самонавчання. Основні принципи «методу М.Монтесорі».

Тема 4. Педагогічні теорії та суспільне дошкільне виховання в Росії XIX – XX століття

Суспільно-педагогічний рух в Росії в Росії в 60-ті роки і громадське дошкільне виховання. Перші дитячі садки. Педагогічна діяльність і погляди А.Симонович. Книга «Дитячий сад», як перше практичне керівництво для дитячого садка. Педагогічна теорія Є.Водовозової. Книга «Розумове і моральне виховання дітей, як підручник з дошкільної педагогіки. Перший журнал з дошкільного виховання «Дитячий садок» (ред. А.Симонович). Суспільно-педагогічна діяльність П.Лесгафта.

Діячі дошкільного виховання в Росії на початку XX ст. (К. Венцель, Л. Шлегер, М. Светницька, Є. Тихеева). Теорія навчання дітей (С.Фльоріна, О.Усова, Г. Леушина), моральне і трудове виховання (В. Нечаєва, В.Логінова), гра в житті дітей (Д. Менджерницька, Р. Жуковська). Психологічні дослідження (О.Запорожець, Л. Венгер).

МОДУЛЬ II

ІСТОРІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ДУМКИ В УКРАЇНІ

Тема 5. Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання на теренах України в кінці XIX – на початку XX століття

Суспільно-педагогічний рух в Україні в кінці XIX століття. Перші заклади суспільного дошкільного виховання Ю. Карпінської, Є. Чернишової, сестер (Марії і Софії Ліндфорс, К. Безменової).

Теорія і практика дошкільного виховання в Україні на початку XX століття. Діяльність педагогічних товариств сприяння дошкільному вихованню (Київське товариство народних дитячих садків, Фребелівське педагогічне товариство м. Києва та його інститут). Створення системи суспільного дошкільного виховання. Випуск журналу «Дошкільне виховання» (1911–1917). Педагогічні погляди та організаторська діяльність діячів суспільного дошкільного виховання початку XX століття (Т.Лубенець, Н. Лубенець, К. Маєвська, Н. Петерсен, С. Русова, І. Сікорський).

Тема 6. Національна система суспільного дошкільного виховання в Українській Народній Республіці (1917-1919).

Політика уряду Української Народної Республіки в галузі освіти. Суспільне дошкільне виховання у роки УНР. Ідея створення українського національного дитячого садка. Підготовка педагогічних кадрів.

Держано-педагогічна діяльність С. Русової. Праці С. Русової, навчальні посібники, твори для дітей. Подвижники суспільного дошкільного виховання в УНР (В. Зеньківський, О. Іконнікова, К.Толмачевська).

Тема 7. Дошкільне виховання і освіта в 20-30-ті роки XX століття.

Особливості української системи освіти. Суспільне дошкільне виховання у 20–30-ті роки XX століття. Зміст освітньо-виховної роботи в дитячих садках. Підготовка педагогічних кадрів для суспільного дошкільного виховання. Всеросійські зїзди з дошкільного виховання (1921, 1924, 1926, 1928). Робоча книга

дітей дошкільного віку (XVII–XVIII ст.)														
Тема 4. Розвиток педагогічної думки і суспільне дошкільне виховання у Західній Європі в XIX–XX ст.	8	2	2			4								
Тема 5. Педагогічні теорії та суспільне дошкільне виховання в Росії (кінець XIX – початок XX ст.)	8	2	2			4								
Модульний контроль								2						
Разом за змістовим модулем 1	36	8	6			20		2						
Модуль II														
Змістовий модуль 3. ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ В УКРАЇНІ														
Тема 6. Педагогічна думка, освіта, станов. сусп. дошкіль виховання на теренах України в кінці XIX - на початку XX століття.	8	2	2			4								
Тема 7. Національна система суспільного дошкільного виховання в УНР (1917-1919 р.р.)	8	2	2			4								
Тема 8. Дошк. виховання і освіта в 20-30-ті рр.	6	2				4								
Тема 9. Розвиток суспільн дошк. вихов., педагог. теорії в 50-80-ті рр.)	6	2				4								
Тема 10. Дошкільна освіта в незалежній Україні (1991-2015)	6		2			4								
Модульний контроль	2							2						
Разом за змістовим модулем 3	36	8	6			20		2						
Усього годин	72	16	12			40		4						
Іспит	36													
Усього годин	108	16	12			40	36	4						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогічна система Я. А. Коменського	2
2	Педагогічна теорія і практика дошкільного виховання Ф.Фребеля	2
3	Педагогічні погляди діячів дошкільного виховання кінця XIX – початку XX ст. (А. С. Симонович, Є. І. Тихеєвої, Л. К. Шлегер	2
4	Педагогічна діяльність та теорія дошкільного виховання Наталії	2

	та Тимофія Лубенців	
5	Теорія і методика дошкільного виховання С.Ф.Русової	2
6	Дошкільна освіта в незалежній Україні (1991-2014р)	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Предмет і завдання історії дошкільної педагогіки Скласти порівняльну таблицю Афінської та Спартанської систем виховання. Порівняльний аналіз думок (поглядів) грецьких, римських і східних філософів щодо виховання особистості	4	10
2	Педагогічна думка епохи Відродження. Підготувати повідомлення щодо підготовки дітей до шкільного навчання за книгою Я.А.Коменського «Материнська школа» Визначити провідні ідеї виховання епохи Відродження, їх авторів (матеріали оформити в таблиці)	4	10
3	Педагогічні погляди англійських і французьких просвітителів на виховання дітей дошкільного віку (XVII–XVIII ст.) Опрацювати твори Д.Локка «Думки про виховання» та Ж.-Ж.Руссо «Еміль або Про виховання» Зробити порівняльний аналіз поглядів Д.Локка і Ж.-Ж.Руссо на виховання дітей дошкільного віку (результати аналізу оформити в таблиці).	4	10
4	Розвиток педагогічної думки і суспільне дошкільне виховання дітей у Західній Європі в XIX–XX ст. Опрацювати книгу І.Д.Дичківської, Т.І.Поніманської «М.Монтессорі: теорія і технологія» (розд. 2. «Сучасники і послідовники М.Монтессорі» ст. 37-110) і занотувати думки щодо методу М.Монтессорі її сучасниць: С.Русової, О.Дорошенкової, Н.Лубенець (за вибором студента) Опрацювати книгу Ф. Фребеля «Дитячий садок» і дати характеристику шести «дарункам» для ігор.	4	10
5	Педагогічні теорії та суспільне дошкільне виховання Росії XIX – XX століття Підготувати повідомлення щодо завдань і методів розумового і морального виховання дошкільників за	4	10

	<p>працею Є.М. Водовозової «Розумове і моральне виховання дітей від першого вияву свідомості до шкільного віку».</p> <p>Підготувати повідомлення щодо сутності понять «дитина», дитячий садок», внутрішньої організації дитячого садка та змісту роботи з дітьми за працею А.С.Симонович «Дитячий садок».</p>		
6	<p>Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання на теренах України в кінці ХІХ – на початку ХХ ст.</p> <p>Підготувати план-конспект статті І.Г.Улюкаєвої «Виховна концепція Івана Сікорського» (Дошкільне виховання. – 2007. – № 4.– С.10-11).</p> <p>Підготувати повідомлення про підготовку педагогічних кадрів у Фребелівському інституті за матеріалами статті Н. Демяненко. «Єдність теорії і практики. Психологічна підготовка вихователів у Фребелівському інституті» (Дошкільне виховання. – 1995. – № 3-4.– С.24-25).</p>	4	10
7	<p>Національна система суспільного дошкільного виховання в Українській Народній Республіці (1917-1919рр.)</p> <p>Підготувати повідомлення щодо становлення національного дошкільного виховання в УНР за матеріалами статті І.Улюкаєвої «Початок відродження. Суспільне дошкільне виховання і підготовка педагогічних кадрів у роки УНР (1917-1919)» //Дошкільне виховання. – 1994. – №1. – С. 12-13</p> <p>Опрацювати працю С.Ф. Русової «В оборону казки». Висловити свої думки щодо прочитанного.</p>	4	10
8	<p>Дошкільне виховання і освіта в 20-30-ті роки ХХ ст.</p> <p>Опрацювати статтю І. Улюкаєвої «Ольга Дорошенко і книжка «Дитячий садок» (Дошкільне виховання. – 1999. №10. – С. 24-25). Провести історичні паралелі пробле суспільного дошкільного виховання 20-тих років і сьогодення.</p> <p>Опрацювати статтю Т. Філімонової «Журнал «За комуністичне виховання дошкільника (1931-1935): сторінки історії //Дошкільне виховання . – 2001. – № 3. – С. 14-15. Висловити свої думки щодо прочитаного.</p>	4	10
9	<p>Розвиток педагогічної теорії та суспільного дошкільного виховання в 50-80-ті роки</p> <p>Опрацювати книгу В.О.Сухомлинського «Серце віддаю</p>	4	10

	дітям / Собр. Соч. – Т.3.– К.: Рад. шк., 1977. – С. 9-282. Висловити свої думки щодо організації освітньо-виховної роботи з дітьми шостого року життя. Опрацювати книгу Котирло В.К. «Завтра в школу». Висловити свої думки щодо актуальності проблем, викладених автором.		
10	Дошкільна освіта в незалежній Україні (1991-2014р). Про дошкільну освіту: Закон України. – К. : Освіта, 2001. – 12 с. Опрацювати 4, 5, 6, 7, 11, 14 статті. Зробити записи. Підготувати презентацію Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Впевнений старт».	4	10
	Разом	36	100

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція), семінари, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація за допомогою мультимедійної дошки.
- *Практичні:* вправ, моделювання ситуацій, вирішення проблемних завдань.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) **Методи стимулювання інтересу до навчання:** навчальні дискусії; пізнавальні ігри; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Методи контролю

Тестовий контроль, модульні контрольні роботи, графічні роботи, ІНДЗ, самооцінка і самоаналіз.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Макс. сума балів	Екзем.	Сума
Форми роботи	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
Лекції	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
	1		1	1	1	1	1	1	1		8		
Семінар. заняття		10+1	10+1		10+1	10+1	10+1			10+1	66		
Самост. робота	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100		
МКР	25					25					50		
ВСЬОГО – 224 б. РК- 3.74											224	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету	За національною шкалою
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів	відмінно
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 балів	добре
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів	
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів	задовільно
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 балів	
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів	незадовільно
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1– 34 балів	

11. Методичне забезпечення

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ мультимедійні презентації;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;

13. Рекомендована література

Базова

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: Підручник./ Л.В.Артемова. – К.: Либідь, 2006. – 424 с. *
2. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /Т.І. Поніманська. – К.: «Академвидав», 2006. – 456 с.
3. Улюкаєва І.Г. Історія суспільного дошкільного виховання в Україні: Навчальний посібник. 2-ге вид., доп. / І.Г.Улюкаєва. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – 231 с. **
4. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки: Навчальний посібник / Від упорядників, вступні нариси та упорядкув. З.Н.Борисової, В.У. Кузьменко; За заг. ред. З.Н.Борисової. – К.: Вища школа, 2004. – 511с. *

Додаткова

1. Дичківська І.М. Марія Монтесорі: теорія і технологія / І.М. Дичківська, Т.І.Поніманська. – К., 2006. – 306 с. *
2. Коменский Я.А., Локк Д., Руссо Ж.-Ж.. Песталоцци И.Г. Педагогическое наследие / Сост. В.М. Кларина, А.Н.Джуринский. – М.:Педагогика, 1989. – 416 с.
4. Січкара А.Д. Становлення інституту підготовки фахівців з дошкільної освіти в Українській Народній Республіці /А.Д.Січкара //Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / [за заг. ред. проф. Є.І.Коваленко]. –Ніжин: Видавництво НДУ ім.М.Гоголя, 2011. –№ 4. – С.191-194.
5. Русова С. Вибрані педагогічні твори /упор. О.В.Проскура. – К. : Освіта, 1996. – 303 с. *
6. Січкара А.Д. Організаційно-педагогічна діяльність К.О.Толмачевської /А. Д. Січкара //Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини [ред. кол.: ПобірченкоН.С.(гол ред. та інші] – Умань: ПП Жовтий О.О., 2012. – Вип. 43. Ч.2. – С.335-342.***
7. Січкара А.Д. Актуалізація ідей діяльнісного підходу в умовах становлення суспільного дошкільного виховання в Україні (1871–1907) /А. Д. Січкара // Рідна школа. – 2015.– № 5-6 (травень-червень) – С. 76-80.***
8. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // Вибрані твори: В 5-ти т. – Т. 3. – К., 1979. *
7. Українська педагогіка в персоналіях: Навчальний посібник./ За ред. О.В.Сухомлинської. – В 2-х томах. – К.: Либідь, 2005. – 587 с. **

* книга наявна в бібліотеці Педагогічного інституту

** книга наявна в бібліотеці кафедри педагогіки і психології

*** статті в репозиторії Педагогічного інституту